

Danish University Colleges

Digital Storytelling for kvinder med tidligere akut kejsersnit

Folmann, Birgitte

Publication date:
2020

Document Version
Andet version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Folmann, B. (2020). *Digital Storytelling for kvinder med tidligere akut kejsersnit.*

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

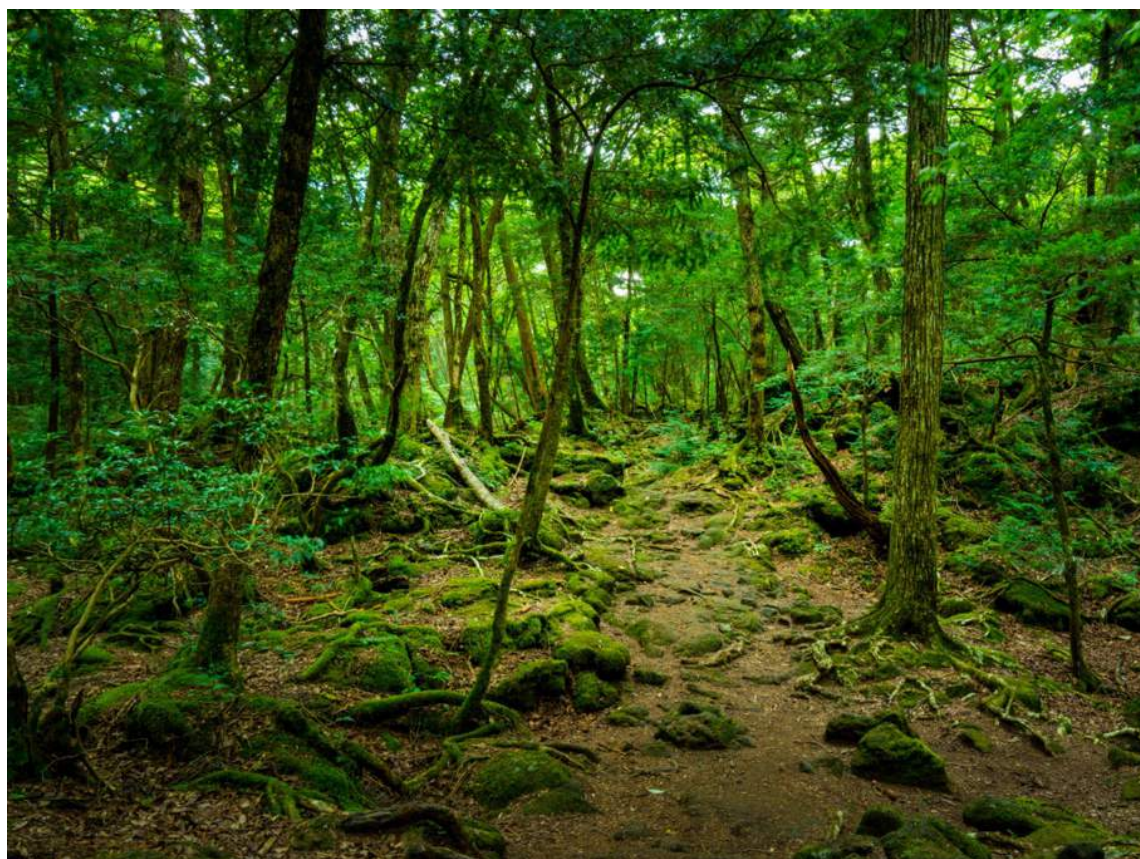
Download policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Digital Storytelling for kvinder med tidligere akut kejsersnit

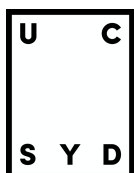
"If you don't know the trees you may be lost in the forest, but if you don't know the stories you may be lost in life."

- Russisk ordsprog



Forrest at the foot of Mount Fujii, Japan from aminoapps.com/lost_in_the_woods

Evalueringsrapport, Juli 2020
Af Birgitte Folmann



Fødeafdelingen Vest har i februar-juni 2020 deltaget i pilotprojektet digital storytelling med en gruppe af kvinder, der tidligere har født ved akut kejsersnit og som venter barn igen. Projektet er støttet af sundhedsinnovations-puljen i Region Midt.

Projektets styregruppe er visuel antropolog Dorte Bækby Olesen, jordemoder Annika Yding, og chefjordemoder Ann Fogsgaard.

De deltagende kvinder blev rekrutteret gennem kendt-jordemoder-tilbuddet til kvinder med tidligere traumatiske fødselsforløb eller akut kejsersnit ved Annika Yding. En 3 dages workshop blev afholdt 3., 4. og 5. februar 2020, hvor tre gravide kvinder endte med at deltage. De havde fødselstermin i april og maj 20. Oprindeligt var flere kvinder rekrutteret, men pga. frafald af forskellige årsager endte workshoppen med at have 3 kvinder med.

Evalueringsrapporten er lavet på baggrund af interview med kvinderne, der har deltaget i digital storytelling-workshoppen. De er interviewet lige efter workshoppen, samt efter deres fødsel. Rapporten indeholder også elementer fra samtale med Annika Yding om anvendeligheden af metoden i arbejdet med kvinder, der har haft traumatiske fødselsforløb, der endte i kejsersnit.

Digital Storytelling

Digital storytelling er en metode, der oprindeligt stammer fra Berkeley, Center for digital storytelling (Lambert 2013), og som har til formål, at deltagerne får mulighed for at arbejde med deres personlige historier. Deltagerne gennemgår et forløb, hvor de deler deres historier med andre, de lærer at finde deres egen historie og formidle den digitalt. Deltagerne lærer at fortælle gennem lyd, ord og billeder, dvs. de anvender egne billeder fra deres tidligere forløb og deres mobiltelefon gennem den kreative proces, der udmunder i små digitale selvproducerede film. Workshoppen er lavet, så der er rum for refleksion, eftertanke og evt. bearbejdning. Ved anvendelse af digital storytelling som metode får deltageren autonomi til at fortælle sin egen historie på den måde hun har oplevet den og kan tilskrive sin egen mening. Man kan sige, at deltageren placeres som ekspert i sin egen oplevelse. Formålet med metoden er at skabe mulighed for refleksion og give stemme til deltageren.

Digital storytelling har været anvendt en del år i udlandet, bl.a. i UK, hvor Pip Hardy og Tony Sumner i projektet 'Patient Voices' har udviklet metoden gennem arbejdet med at producere digitale fortællinger sammen med forskellige slags patienter (Hardy & Sumner 2008). Med sit partcipatoriske udgangspunkt egner metoden sig til høj grad af patientinvolvering og til at forstå patientens oplevelser.

Formålet med projektet digital storytelling for gravide med tidligere akut kejsersnit:

1. at afprøve digital storytelling-metoden i en dansk hospitalskontekst, 2: at afprøve om metoden bidrager til at fremme den enkeltes refleksion og bearbejdning, 3: at afprøve om metoden influerer på valget af fødselsmåde ved den kommende fødsel og 4. om filmene har et formidlingspotentiale i forhold til oplysning om akut kejsersnit i forhold til en formodning om, at en 'peer-to-peer' formidling giver større værdi for kvinder, der også har oplevet akut kejsersnit. Det fjerde element af formålet vil ikke blive beskrevet i denne evaluering, da formidlingspotentialet skulle have været afprøvet gennem fokusgruppe-interviews med kvinder, der nyligt havde fået lavet akut kejsersnit. Disse fokusgruppe interviews kunne ikke afholdes pga corona-epidemien.

De tre deltagere fra workshoppen blev interviewet kort tid efter workshoppen og efter at have gennemgået en fødsel igen. Overordnet satte de tre deltagere følgende nøgleord på oplevelsen med at deltage i workshoppen: 'Klarhed', 'fordybelse' og 'refleksion over følelser'.

Det som kvinderne havde til fælles inden workshoppen var at de alle havde født ved akut kejsersnit ved en tidligere fødsel. De to af deltagerne fødte vaginalt ved den næste fødsel og én fødte igen ved akut kejsersnit.

Selvom deltagernes forudsætninger og deres oplevelse med det akutte kejsersnit var meget forskellige, var der tre temaer, der skabte resonans hos dem alle:

- At finde sin historie
- Legitimering af følelser
- Styrkelse af mestrings-evnen

I de følgende vil jeg folde de tre temaer ud og analysere relevansen af metoden i forhold til temaerne.

1. At finde sin historie: *"jeg blev pludselig mere klar over, hvad det var, der egentlig havde gjort mig ked af det dengang"!*

Arbejdet i workshoppen foregik på forskellige niveauer og hvert niveau gav mulighed for at arbejde dybere med oplevelserne. Fælles for de tre deltagere er, at de alle har undret sig over, at deres 'efterbehandling' af kejsersnittet under workshoppen fik et helt andet omdrejningspunkt end de havde forestillet sig. De har faktisk ikke har været optaget af, at de var endt med at få akut kejsersnit. Altså at selve måden at komme til verden på, gennem et hul i maven ikke var væsentligt, men at det var noget helt andet, der fyldte. Én fortæller, at folk var meget "fødselsorienterede" når de spurgte til det akutte kejsersnit; at det var vigtigt, hvorfor hun var endt med at føde på den måde. Men at det slet ikke fyldte i hendes bevidsthed. En anden fortæller, at hun ikke gik op i om hun havde født på den ene eller anden måde, men at det var det som andre gik op i. Den sidste deltager fortæller, at folk, efter den anden fødsel gik op i, om det nu var bedst at føde på den ene måde eller den anden måde; altså hvad hun ville foretrække som fødselsmetode? Arbejdet med at finde sin historie på workshoppen var ikke på den måde fødselsorienteret, men handlede om, hvad der var vigtigt for deltageren. Og det var godt! Jordemoder Annika Yding angav i tråd med dette, at hun var gået ind til workshoppen med en forforståelse om, at det måtte være selve kejsersnittet og den braste drøm om at føde vaginalt, der ville fylde. Det var overraskende for hende, at alle deltagerne udvalgte andre dele af deres fortælling.

Én af deltagerne fortalte, hvordan arbejdet med at finde sin historie under workshoppen havde rørt hende meget og at hun var blevet meget ked af det på førstedagen, men at der havde været en 'god tillid i rummet' og at hun var blevet overrasket over, at det var adskillelsen fra sit barn i efterforløbet, der ville blive hendes tema. Men det havde været opbyggeligt: *"jeg har fået mere ro...uden at jeg vidste på forhånd, at det var noget jeg manglede"*. En anden fortalte, at processen med at finde det betydningsfulde i fortællingen var ligesom *"at skrælle lag af et løg...indtil du finder, hvad der rent faktisk er vigtigt"*. På trods af, at de tre fortællinger var meget forskellige, så

angav flere af deltagerne, at de andres fortællinger havde været meget genkendelige og "talte" til dem. Meget samstemmende fortalte deltagerne om workshoppen som et beskyttet og støttende rum, hvor det var muligt at udforske og reflektere over, hvad der fyldte efter det akutte kejsersnit.

2. Legitimering af følelser: *"Det var nogle tanker og ord, der fik plads, og følelser, der fik lov til at være der"*

Digital storytelling-metoden er kendt for at give 'stemme' til patienter på en måde, så de føler sig mødt og anerkendt på en helt anden måde end ved vanlige samtaler i sundhedsvæsenet. Dette er også fremtrædende i jordemoder Annikas oplevelse af forløbet med workshoppen: *"Det at de får sat stemme på [i bogstaveligstste forstand fysisk stemme] var faktisk enormt magtfuldt i forhold til at give historien magt eller give historien autencitet"*. Eftersom alle deltagerne havde oplevet et fokus på fødselsmåden fra såvel sundhedsvæsenets som venner og bekendtes side, så var det en befrielse, at få lov til at tale om såvel positive som negative følelser under workshoppen. Det virkede meget stærkt at skulle læse den skrevne historie højt. Alle deltagerne berettede, at det rørte dem stærkt og at de andres fortælling var meget følelsesladede, men at det var godt, at der var plads til, at disse følelser kom frem. Én deltager var meget optaget af, at hendes fortælling fik legitimeret nogle meget svære følelser – nogle følelser, der var så negative, at hun faktisk ikke havde turdet sige dem højt før. På en måde gav arbejdet med filmen ret og plads til disse svære følelser, og har været med til at omdanne en traumatisk oplevelse til mere brugbare erfaringer. For denne deltager gav det også styrke til at få talt ud med sundhedspersonalet efter næste fødsel og ikke at gå og ruge over det som nager i lang tid bagefter. Én deltager var på forhånd inden workshoppen ret afklaret med det akutte kejsersnit, så det var ret overvældende, at der dukkede tanker og følelser op. Men det var rart for hende at få sat de ord på fortællingen. Hun angav ligeledes, at det havde været rart at høre om de andre deltagers noget mere barske følelser – forskelligheden i fortællingerne var en styrke. På en måde kom følelserne til at forstærke det oplysende element i fortællingen om at føde ved akut kejsersnit. Langsommeligheden i processen under workshoppen var ligeledes med at give plads til at svære følelser også kunne rummes og fik lov til at fylde. Én fortæller, at hun havde *"pakket sin oplevelse langt væk"*, men at tankerne og følelserne gennem workshoppen fik *"lov til at være der"*.

To af deltagerne var optagede af, at det de fortalte fra workshoppen og de færdige små film havde været en øjenåbner for deres mænd. Én fortæller, at hendes mand nærmest var blevet ked af, at det som fyldte i fortællingen. Fordi han netop ikke havde forstået det mens det stod på. Her virker video-formatet med oplæsning af oplevelsen og billederne meget stærkt. En anden deltager angiver ligeledes, at det havde kommet bag på hendes mand, hvor bange hun i virkeligheden havde været og at det først var da han havde set videoen, at han forstod at det ikke handlede om hvor ondt det havde gjort at føde. På den måde gav de små videoer anledning til fornyet samtale om det tidligere forløb og forhåbninger til det kommende.

3. Styrkelse af mestrings-evne: "det tror jeg ikke jeg ville have spurgt om, hvis ikke jeg havde været til den workshop"

Når deltagerne fortæller om deres oplevelse med digital storytelling, så får jeg indtryk af, at forløbet har styrket dem på forskellig vis. Foruden muligheden for at vokse med opgaven med at skulle finde sin stemme og fortælle sin historie, så har deltagelsen i workshoppen også ført til mod og styrke for nogle af deltagerne senere i forløbet, fx som citatet i overskriften viser, så har én af deltagerne fundet mod til at stille spørgsmål ved sit forløb efter at have været på workshoppen. Dette fandt deltageren som værende noget, der gjorde hende stærkere. Én fortæller også, at arbejdet med at skære ind til benet i forhold til, hvad der er vigtigt i ens fortælling, har mindet hende om, at sådan skal man egentlig altid gøre: "*stille sig selv det spørgsmål: hvorfor er det, at det rent faktisk går mig på?*"

At arbejde side om side med andre, der har oplevet noget lignende, men dog har haft meget forskellige forløb, giver også modspil til den alenehed som mange oplever efter akut kejsersnit. Én fortalte, at det var en god følelse bagefter, at have haft muligheden for at snakke længe om de mange følelser og "*måske også om ting, der ikke var så fede....det er jo ikke rigtig dem man nævner, når der er nogen, der kommer på babybesøg*". Workshoppen gav også anledning til at tale med jordemoder Annika om filmen og hvilken betydning det ville få i det kommende forløb (adskillelse hos den ene deltager og angsten for at miste hos en anden).

Konklusion:

Afprøvelsen af digital storytelling som metode i en dansk hospitalskontekst har vist, at metoden er velegnet til at bearbejde elementer fra et tidligere forløb i sundhedsvæsenet. Metoden bidrager til nye indsigter, fx at patientens fortælling kan have et helt andet omdrejningspunkt og man derfor med fordel kan anvende en mere narrativ tilgang i forbindelse med efterfødselssamtaler og spørge mere åbent ind til patientens oplevelse. Måden at gå i dybden under workshoppen og langsommeligheden i metoden har en stor fordel i forhold en patientgruppe, der har været igennem et forløb, der ikke endte helt som planlagt. Det virker vigtigt at anerkende, at metoden kræver god tid til at gennemgå detaljer, så deltagerne får rum og tid til at finde kernen i deres egen historie. På den måde er metoden noget anderledes end den normale organisering af samtaler i sundhedsvæsenet, hvor der typisk er afsat relativt kort tid til at få afklaret problemer fra et tidligere forløb.

I projektet fik deltagerne, uanset forudsætninger og hvad de på forhånd havde af tanker om deres tidligere forløb, øget deres niveau af refleksioner og fik mulighed for at bearbejde det tidligere forløb på en måde som samtaler med venner og familie ikke havde formået. Jordemoder Annika Yding fremhævede, at forløbet havde 'givet stemme' til deltagerne, hvilket også flere af deltagerne understregede, idet de angav at det, at læse deres udvalgte del af fortælling op havde virket meget stærkt. Deltagerne talte ikke meget om det færdige produkt, selve filmen – men kredsede meget om, at det var processen; vejen til den færdige film der syntes vigtig for dem. Det er ikke muligt på baggrund af denne afprøvning at afgøre om deltagernes 'media-literacy' er blevet styrket undervejs. Et interessant spørgsmål, i et lidt større projekt, kunne være at undersøge, hvor vigtigt selve film-produktet er for deltagerne og om deltagerne kunne have fået endnu mere ud af metoden, hvis filmene var blevet offentliggjort og de dermed havde fået mere feedback fra 'peers'.

Digital storytelling-metoden havde ingen indflydelse på deltagernes valg af fødselsmåde til den kommende fødsel, da de alle var indstillede på at stile mod vaginal fødsel efter samtaler med Annika Yding og hendes team inden de kom med i projektet.

Muligheden for fordybelse, at få mere klarhed og få rum til at reflektere over følelser og tanker blev fremhævet af deltagerne. Der var enighed om, at digital storytelling-metoden er yderst anvendeligt i forhold til målgruppen med gravide med tidligere akut kejsersnit uanset om den

enkelte deltager kunne bruge det som bearbejdning af svære følelser fra det første fødselsforløb. Deltagerne fik undervejs en fornemmelse af, at det at dele deres fortælling hjalp dem selv og potentielt også ville kunne hjælpe andre og have et terapeutisk sigte. Nogle af deltagerne følte en stærkere mestringsevne i forhold til deres kommende forløb og i bearbejdningen af dette, samt følte en lettelse over at fortælle en del af deres kejsersnit-historie, de ikke havde kunnet tale om før. Én fortæller i sin skriftlige evaluering om betydningen af workshoppen: *"jeg kunne ikke "gemme mig". Det tvang mig til at stå frem og sige det her er min stemme, min historie. Det førte til en helt speciel glæde og stolthed omkring min fødsel som jeg ikke havde før"*.

Alle deltagere havde haft en god oplevelse af, at blive lyttet til og at chancen for at fordybe sig havde været meget positiv for dem.

TAK:

Tak til de deltagende kvinder, Camilla, Christina og Janni for at stille op til workshop og interview.

Læs mere om digital storytelling:

Hardy, P. And Sumner, T. (2018). *Cultivating Compassion. How Digital Storytelling is Transforming Healthcare*, Palgrave Macmillan, 1st ed.

Hardy, P. and Sumner, T. (2008) 'Digital storytelling in health and social care: touching hearts and bridging the emotional, physical and digital divide' *Lapidus Journal*. June 2008.

www.lapidus.org.uk

Lambert, J. (2013). *Digital Storytelling: Capturing Lives, Creating Community*. Routledge

Dunford, M & Jenkins, T. (2017). *Digital Storytelling. Form and Content*. Palgrave Macmillan UK